

מזיכרון לחוסן ולתקווה

מתווה חינוכי לציון השבעה באוקטובר

נשות ואנשי חינוך יקרים,

כ"ד בתשרי נקבע כיום זיכרון לאומי לאירועי השבעה באוקטובר 2023. [חוזר המנכ"ל](#) מפרט את האופן שבו יש לציין את היום במוסדות החינוך בהתאמה לגיל התלמידים ולמאפייניהם. ציון אירועי שבעה באוקטובר בבית הספר היסודי הוא משימה חינוכית ורגשית מורכבת. בגיל זה המפגש עם תכנים הקשורים לאובדן, לפחד ולמלחמה עלול להציף רגשות מורכבים, לעורר חרדה ולגעת בחוויות אישיות ומשפחתיות. לכן, בראש ובראשונה, חשוב לשמור על תחושת הביטחון של התלמידים, לזהות צרכים רגשיים, לאפשר שיח מותאם ומבוקר ולהעניק מקום לרגשות ולשאלות – בלי לחשוף את הילדים לתכנים שאינם מתאימים לגילם.

הטקס – מסגרת של זיכרון, שייכות ותקווה

הטקס הנערך בבית הספר היסודי יכול להיות כלי חינוכי ורגשי המעניק לתלמידים מסגרת בטוחה, מובנית ומשמעותית למפגש עם הזיכרון המשותף. טקס מותאם לגיל עשוי לתווך את הזיכרון הלאומי בשפה שילדים יכולים להכיל וליצור חיבור בין הזיכרון לבין עולמם הפנימי. באמצעות סמלים, סיפורים, מוזיקה, יצירה, ניתן לתת מקום לתקווה, לחזק את תחושת השייכות, הקהילתיות והחוסן. על המורים להוביל את המפגש מתוך רגישות, איפוק ושיקול דעת מקצועי: לבחור בקפידה את התכנים והחומרים, להימנע מחשיפה לתיאורים קשים ולתמונות שאינן מותאמות לגיל, להכין את התלמידים לקראת הטקס ולתת להם אפשרות לבחור את מידת ההשתתפות המתאימה להם. חשוב גם להשאיר זמן לשיח ולעיבוד לאחר הטקס ולשים לב לתלמידים הזקוקים למענה נוסף.

פעילות בכיתות

לצד הטקס ניתן לקיים פעילות בכיתות בהתאם לגיל ולמאפייני הקבוצה. הפעילות יכולה להתמקד בזיכרון ובהוקרה, בקהילה, בכוחות, בחברות ובערבות הדדית ובמסרים של תקווה וצמיחה.

ניתן להיעזר בחומרים שפותחו במחלקה לחינוך ולחיים בחברה באגף בכיר יסודי:

- [קלפים מהלב](#)
- [לאסוף את הטוב](#)
- [נכיר ונוקיר](#)
- [עוד נשוב לפרוח](#)
- [כוחות של תקווה](#)

חלק א': עקרונות מנחים לציון היום והטקס

- **מיקוד התוכן בחוסן ובלכידות:** יש להימנע מחשיפה לתיאורים קשים, מורכבים או מעוררי חרדה. המסר המרכזי שצריך להדהד הוא תחושת המסוגלות והכוח שלנו כחברה, והתמקדות בסיפורים על אנשים שהפגינו תושייה ואכפתיות.
- **התאמה למעגלי פגיעות אישיים:** יש למפות תלמידים ממעגלי פגיעה (משפחות שכולות, מפונים, קרובי נפגעים) ולהיוועץ בצוות הייעוצי והטיפולי על מנת לתת להם את הליווי הנכון והמותאם עבורם.
- **בחירה והשתתפות:** אין לחייב השתתפות בטקס. תלמיד או תלמידה הבוחרים שלא לקחת בו חלק, ילוו על ידי איש צוות עוסף במרחב שקט, בטוח ומכיל.
- **יצירת מרחב מכבד ורגוע:** הימנעו מעומס ויזואלי ומסמלים שעלולים להציף הן בטקס והן בשיח במהלך יום הלימודים. מומלץ לשלב יצירות של התלמידים המבטאות אור, צמיחה וידיים משלבות.
- **עיבוד רגשי:** חשוב לאפשר שיח מוגן ומכיל במרחב הכיתתי ולעבד רגשית את התכנים שהוצגו במהלך היום.

חלק ב': מתווה הטקס

העיקרון המנחה בטקס הוא מעבר מזיכרון של כאב לסיפור של חוסן קהילתי, עזרה הדדית ותקווה לבניין עתידי.
משך הטקס המומלץ הוא בין עשרים דקות לחצי שעה.

1. פתיחה והדלקת נר

בכניסה מוזיקת רקע שקטה ומכבדת. מומלץ להשתמש בשירים מתוך [הפ"סקול החברתי](#).
ניתן להדליק נרות זיכרון.

דברי מבוא - ניתן לחלק בין נציגי התלמידים:

- תלמידות, תלמידים וצוות חינוכי. היום אנחנו מתכנסים כדי לציין את אירועי השבעה באוקטובר. בחג שמחת תורה, כ"ב בתשרי התשפ"ד, שבעה באוקטובר 2023, בשעה 6:29 בבוקר, החלה מתקפה של מחבלי חמאס על יישובי הדרום. מתקפה זו כללה ירי של אלפי טילים ורקטות אל כל רחבי הארץ ופלישה של אלפי מחבלים לעבר יישובי הדרום.
- ימים קשים עברו על המדינה שלנו. בתוך הקושי גילינו שאנחנו עם חזק, אוהב ומלוכד. גילינו שבינינו חיים גיבורים וגיבורות. לא גיבורים מהסרטים שעפים עם גלימה אלא גיבורים אמיתיים, של יומיום.
- גיבורי וגיבורות כחול-לבן שהוכיחו אכפתיות, אומץ ואהבת הארץ.
- ההתכנסות המשותפת היום, מזכירה לנו כי כוחנו הטוב ביותר טמון באחדותנו ובערבות ההדדית בינינו. דווקא מתוך הזיכרון והכאב המשותף אנו מחברים בין קולות שונים ויוצרים יחד פסיפס קהילתי חזק, תומך ומלוכד. יחד, כקהילה בית-ספרית אחת, אנו מעבירים את המסר שרק ביחד נוכל לצמוח, להשתקם ולבנות עתיד של תקווה.

2. שיר משותף

ביצוע או השמעה של שיר מתאים כדוגמא השיר "גיבורי על" של להקת "התקווה 6".
מומלץ להקריא את מילות השיר על מסך לשירת המונים או להשתמש במקהלת בית הספר.

3. סיפורי הלכידות והעזרה ההדדית

נציגי התלמידים עולים לבמה ומקריאים קטעים קצרים המבוססים על סיפורי הגבורה המופיעים בערכה "נכיר ונוקיר":

- גבורה מתבטאת בצורות שונות, ולכל אחת ואחד מאיתנו יש את הכוח המיוחד שלנו. גיבורה או גיבור יכולים להיות כל אדם ילד או ילדה, שכן או שכנה שקמו בבוקר, ראו מישהו בצרה והחליטו לעזור.
- גבורת כוחות הביטחון וההצלה: השוטרים והשוטרים, הפרמדיקיות והפרמדיקים ובהם תצפיתניות ולוחמות שהיו הראשונות בקו.
- גבורת האזרחים: אנשים ונשים מהקיבוצים, מהערים ומהמושבים שהגנו על המשפחות ועל השכנים באומץ עילאי.
- גבורת העורף: מיליוני ישראלים וישראליות שפתחו את בתיהם למפונים ואירחו זרים שהפכו למשפחה, בישלו לחיילים ולחיילות, יצאו לעבוד בשדות ובמטעים שאינם שלהם כדי שהאדמה לא תישאר לבד, ארזו ציוד וחילקו אותו לילות שלמים, שמרו על ילדים של שכנים ושלחו תמיכה לכל מקום שנדרש. זו גבורה שקטה, בלי מדים ובלי כותרות, של אנשים ונשים ששאלו "במה אפשר לעזור?" ולא חיכו שיבקשו מהם.
- גם לנו יש כוח. גם אנחנו יכולים לראות מי צריך עזרה ולעזור: לחבר שיושב לבד. לילד חדש בכיתה. לשכן שקשה לו. ככה גבורה מתחילה.

4. שיר משותף

ביצוע או השמעה של שיר מתאים כדוגמא השיר "שבט אחים ואחיות" של אמני ישראל. מומלץ להקרין את מילות השיר על מסך לשירת המונים. כמו כן ניתן לשלב ריקוד מתאים.

5. התקווה למחר – ממשיכים לצמוח

קריינות (יכולה להתחלק בין כמה קריינים)

- הגיבורים שהכרנו היום מלמדים אותנו מהי "ערבות הדדית": ההבנה שכולנו משפחה אחת גדולה. אנו זוכרים היום בכבוד ובהוקרה את כל מי שאיננו איתנו, את הפצועים בגוף ובנפש. הלב שלנו גם מלא בהודיה עצומה על כך שכולם חזרו אלינו הביתה.
- אורי מגדיש, שלאחר שחולצה ושבה הביתה, בחרה לחזור ולשרת את המדינה מתוך תחושת שליחות אמיתית. החזרה שלה ושל כולם מזכירה לנו שהאור תמיד מנצח את החושך.
- המדינה שלנו עברה ימים קשים, אבל כמו עץ שמעמיק שורשים באדמה ומצמיח ענפים חדשים וירוקים, כך גם אנחנו. מאז אותו חורף נולדו בישראל אלפי תינוקות חדשים שמביאים איתם אור גדול של התחלות חדשות. הילדים האלה הם ההבטחה שלנו.
- שדות שניזוקו נזרעים עכשיו מחדש, יישובים נבנים, ואנחנו ממשיכים לגדול, ללמוד, לשחק ולצמוח.
- החיים שלנו כאן חזקים מהכול. בזכות הגיבורים שלנו ובזכות כל אחד ואחת מאיתנו אנחנו ממשיכים לבנות את העתיד של מדינת ישראל, עתיד של אחדות, צמיחה, ושל תקווה גדולה.

6. סיום ושירת התקווה

